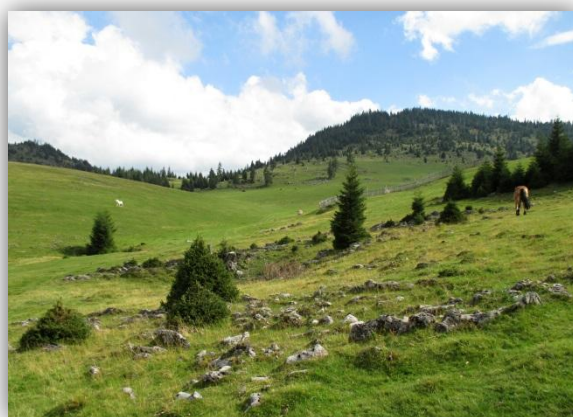

Rumunsko

RUMUNSKO (ROMÂNIA)

Rumunsko leží v jihovýchodní Evropě na Balkánském poloostrově. Jde o přímořský stát, který na východě omývá Černé moře. Na severovýchodě sousedí s Ukrajinou a Moldavskem, na severozápadě s Maďarskem, na západě se Srbskem a na jihu s Bulharskem. V roce 2004 země vstoupila do NATO a od roku 2007 je členem EU.

Rozloha: 238 391 km²

Počet obyvatel: 21,7 mil. (r. 2014)

Hlavní město: Bukurešť

Státní zřízení: republika

Hlava státu: prezident Traian Băsescu

Jazyk: rumunština

Náboženství: křesťanství (pravoslavné)

Měna: leu, množné č. lei (RON)

HDP/obyv.: 14 400 USD (r. 2013, 55 % průměru EU)

Nejvyšší hora: Moldoveanu (2 544 m n. m.)

Časové pásmo: UTC + 2

HISTORIE V KOSTCE

Oblast Balkánu byla osídlena již v době kamenné. Kolem roku 3 500 př. n. l. putovaly přes dnešní oblast Rumunska polokočovně pastýřské národy, mířící z ruských stepí směrem na západ. Kolem roku 2 000 př. n. l. se v Karpatské kotlině začali usazovat Dákové tráckého původu, kteří jsou označováni za původní obyvatele karpatského oblouku. Ve 3. století př.n.l. začala po úpadku makedonské moci římská expanze na východ. Původní obyvatelstvo si ještě dlouho ponechalo svou samostatnost, a to až do roku 106 n. l., kdy si římský císař Traianus podmanil území Rumunska jako provincii Dacia. Již v roce 214 se na hranicích Dacie setkali Římané a Gótové, východogermánský kmen pocházející ze Švédska. Po ustavičných bojích nakonec Římané ustoupili a nadvláda Gótů trvala v Rumunsku skoro 200 let. Ve 4. a 5. století zemi vyplenily nájezdy Hunů a v 6. století nájezdy Avarů. Až poté toto území osídlili slovanské kmeny.

Ve středověku bylo Rumunsko rozděleno do tří knížectví. První dvě, Valašsko a Moldávie, byla od 16. století závislá na Osmanské říši. Třetí knížectví, Sedmihradsko, bylo nejprve součástí Uher. Valašsko a Moldávie získaly roku 1829 autonomii a položily základ samostatnému Rumunsku, které vzniklo v roce 1878.

V 1. světové válce bylo zpočátku Rumunsko na žádost Ruska neutrální, později však vypovědělo válku Rakousku-Uhersku, protože chtělo získat Sedmihradsko. Roku 1918 vznikl jednotný rumunský stát, zahrnující i Sedmihradsko.

V meziválečném období se v Rumunsku vytvořila silná fašistická strana a v roce 1941 vstoupil tento stát do války jako spojenec Německa. Později však Rumunsko kapitulovalo, bylo obsazeno ruskými vojáky a po válce se stalo lidově demokratickou republikou, vedenou komunisty. V roce 1949 došlo k zestátnění průmyslu a kolektivizaci zemědělství. Cílem bylo udržet zde stalinismus v původní podobě. I přes rozsáhlé projekty na industrializaci

zemědělské země se Rumunsko zařadilo mezi nejchudší země RVHP, kam patřilo až do konce 80. let.

Velké utrpení přinesla Rumunům vláda diktátora Nicolae Ceaușesca, která vyvolala povstání rumunského obyvatelstva v roce 1989. Toto povstání vyústilo v revoluci a Ceaușescu byl zatčen a popraven.

Nově nabytá svoboda přinesla zároveň nutnost potýkat se s novými problematickými otázkami jako bylo soužití s dvoumilionovou maďarskou menšinou a ekonomická situace země. Problémy vyústily v národnostní nepokoje. Teprve s postupnými změnami v průběhu let se podařilo zajistit Rumunsku cestu vpřed. Roku 2004 vstoupila země do NATO, společně s Bulharskem roku 2007 do EU a jako jedna z nejchudších zemí EU přijímá plány na rozvoj země.

LEGENDA O DRACULOVÍ

Rumunsko, především oblast Transylvánie, proslavil román *Dracula* od Brama Stokera. I když se jedná o fiktivní postavu, Stoker se nechal inspirovat skutečnou postavou rumunských dějin. Vlad III., zvaný také jako Vlad Țepeș (Vlad Napichovač) byl v 15. století valašským knížetem, který měl v oblibě napichování lidí na kůly. Jeho otec, Vlad II. získal jméno Dracul (Ďábel) poté, co se stal členem rytířského Dračího řádu, bojujícího proti Turkům. Synovi se pak podle tradice začalo říkat Dracula (syn Ďáblův).

Turistický průmysl si je dobře vědom atraktivity upířské legendy a tak bez ohledu na historická fakta často mystifikuje návštěvníky. Např. za Draculovo sídlo je označován hrad Bran nedaleko Brašova, fotogenická stavba obklopená černými lesy. Skutečný Draculův hrad však leží hlouběji v pohoří Făgăraș a jde o malou zříceninu jménem Poienari.

PŘÍRODNÍ POMĚRY

Rumunsko je velmi rozmanitou zemí. Více než třetinu území vyplňují **Karpaty**. V Rumunsku se toto pohoří dělí na tři části, a to na Východní, Jižní a Západní Karpaty.

Nejrozsáhlejší jsou Východní Karpaty, které se člení na množství horských pásem, např. Maramureș, Rodna, Căliman, Ceahlău, Giumalău, Siriu. Jižní Karpaty, někdy také nazývané

jako Transylvánské Alpy, jsou nejvyšší částí rumunských Karpat a typické jsou zde mohutné horské hřebeny. Patří sem nejvyšší rumunské pohoří Făgăraș s nejvyšší horou Rumunska Moldoveanu, dále pohoří Bucegi, Pietra Craiului, Paring, Retezat, Vîlcăni a další. Západní Karpaty leží mezi řekami Someș a Dunaj a jsou velmi bohaté na krasové jevy. Nejvyšší je na severu se nacházející pohoří Apuseni, dále pohoří Poiana Ruscă a Banát.

Mnoho rumunských pohoří je zároveň vyhlášeno za národní parky.

Vnitřní část karpatského oblouku vyplňuje Transylvánská plošina. Kolem rumunských hranic se rozkládají většinou nížiny. Na jihu podél Dunaje je to rozsáhlá Valašská nížina, která má díky úrodné černozemi vynikající podmínky pro zemědělství. Nejnižší položenou částí Rumunska je Dunajská delta, která je druhou největší říční deltou v Evropě.

Rumunsko disponuje stovkami přírodních **jezer** i umělých vodních nádrží. V první řadě jsou to laguny na pobřeží, především rozlohou největší rumunské jezero Razelm (415 km²) a menší Sinoe (171 km²). V Karpatech se nachází celá řada menších ledovcových jezer. Největší umělou nádrží a přehradou jsou Železná vrata na Dunaji, na hranici se Srbskem (700 km²).

Více než čtvrtinu území Rumunska zaujímají **lesy**. Nachází se zde největší počet původních lesních porostů v Evropě, proto není výjimečné narazit na medvědy, vlky, jeleny, rysy, nebo divoké kočky. K pozorování ptactva, včetně početné kolonie pelikánů, je vhodná delta Dunaje.

KLIMA

Rumunsko leží v mírném podnebném pásu, s převládajícím kontinentálním klimatem. Středomořské klima je typické pro pobřeží Černého moře. Podnebí v jednotlivých oblastech se však velmi liší podle nadmořské výšky.

Léta jsou v Rumunsku teplá a slunečná s poměrně častými přeháňkami či bouřkami, zimy naopak chladné s dostatkem sněhu. V zimním období průměrná teplota klesá pod -3°C, v létě se pohybuje okolo 22-24°C. Nejchladněji je v Karpatech, kde se sníh drží od prosince do dubna. V přímořských oblastech v průběhu zimy často prší, v létě dosahují teploty až 40° C.

Průměrný roční úhrn srážek mírně klesá od západu k východu. Průměrné hodnoty se pohybují okolo 640 mm, v horských oblastech však mohou dosahovat až 1500 mm.

Rumunsko se řadí mezi nejslunnější evropské země. Sluneční paprsky zde hřejí až 2000 hodin ročně.

OBYVATELSTVO A JAZYK

Rumunsko má necelých 22 mil. obyvatel, s hustotou 91 obyv./km². Co se týká národnostního složení, žije zde asi 84 % Rumunů, 6 % Maďarů, 3 % Romů, mezi další menšiny patří Ukrajinci, Němci, Rusové, Turci, nebo Tataři. V rumunském Banátu žije i početná menšina Čechů. Ve městech žije přibližně 55 % obyvatel, zbytek na venkově. 47% obyvatel je zaměstnaných v oboru služeb, 30% v zemědělství a 23% v průmyslu.

Úředním jazykem Rumunska je rumunština, jeden z románských jazyků. Dalším jazykem, se kterým je možno se setkat, je maďarština. Drtivá většina maďarsky mluvících obyvatel Rumunska však mluví i rumunsky.

Naprostá většina obyvatel Rumunska je věřících. 82 % se hlásí k pravoslavnému křesťanství, katolické a protestantské vyznání je spíše vyznáním maďarské a saské menšiny. Typické je zde množství lidových tradic a zvyklostí, jejichž kořeny sahají až k původním obyvatelům Dákům.

Češi v Banátu

Ve 20. letech 19. století do Banátu připlula na vorech po Dunaji různorodá skupina obyvatel Čech, za účelem ochrany hranice Rakouska-Uherska. Bylo jim přislíbeno mnoho výhod, které se ovšem nikdy nenaplnily a noví osadníci se museli přizpůsobit zdejšímu drsnému podmínkám. Povedlo se jim to natolik, že zde založili několik českých osad, z nichž se dodnes zachovaly Svatá Helena, Gernik, Rovensko, Bígr, Eibenthal nebo Šumice. Nyní se počet Čechů v Banátu odhaduje přibližně na 2 300. I přes různorodé národnostní tlaky se podařilo udržet ve všech vesnicích českou identitu, a tak se zde dochovaly lidové tradice, zvyky i svátky. Mateřský jazyk procházel jiným vývojem než u nás a tak zní banátská archaická čeština s řadou germanismů i staročeských slov velmi roztomile. Většina krajanů se dodnes živí zemědělstvím a zejména v Rovensku a Gerniku se dochovala tradiční řemesla jako kovářství nebo tesařství. Ve vesnicích funguje základní školství, jde o malotřídky s učiteli pocházejícími z Čech. Ti se stávají nejen učiteli, ale i jakýmsi kulturními referenty, na kterých závisí společenské dění vesnic.

JÍDLA A PITÍ

Rumunská kuchyně je charakteristická směsicí kulinářských vlivů okolních států. Z dob Osmanské říše jsou zde patrné rysy turecké kuchyně, často narazíme i na podobnosti s kuchyní jihoslovanskou a bulharskou. V oblasti Transylvánie zase převládly vlivy kuchyně maďarské a německé.

Obecně rumunská kuchyně vychází z jednoduché venkovské stravy. Základní surovinou je maso, sladkovodní i mořské ryby a velké množství sezónní zeleniny a ovoce. Maso se nejčastěji připravuje na roštu zvaném gratar, umístěným nad žhavým dřevěným uhlím nebo ohněm. Výjimkou však není ani opékání přímo na plotně sporáku. Zelenina, kterou rumunská kuchyně hojně oplývá, je připravována na různé způsoby, ať už vařená, dušená, zapékaná, na másle nebo s různými náplněmi. Nejoblíbenější jsou baklažány, papriky a tykve. K polévkám i mnoha dalším jídlům je podáván bílý chléb (pâine). V zemi se vyrábí několik tradičních sýrů, příkladem může být telemea, měkký naložený sýr podobný řecké fetě nebo našemu balkánskému sýru.

TRADIČNÍ RUMUNSKÉ POKRMY

Mămăliga

Rumunský národní pokrm - kukuřičná kaše podobná italské polentě nebo bulharskému a jihoslovanskému kačamaku. Konzumuje se jako příloha i hlavní jídlo. Nejlepší je však domácí mămăligă tradičně podávaná

s brynzou a kysanou smetanou.

Ciorbă (čorba)

Souhrnné označení pro husté a nakyslé rumunské polévky. Zatímco polévka označená jako supă nic kyselého nezahrnuje, do ciorby se přidává např. citron, zkvašené pšeničné otruby, nebo šťáva z kysaného zelí. Častou ingrediencí je libeček a navrch se někdy přidává kysaná smetana.

Mititei (mici)

Grilované válečky z mletého masa, které jsou rumunskou obdobou čevapčiči. Dělají se většinou z hovězího masa a běžně obsahují česnek, černý pepř, tymián, koriandr, anýz a saturejku. Podávají se s hořčicí a často se zapíjejí pivem.

Plăcintă (plačinta)

Tradiční koláč s nejrůznějšími příchutěmi. V horách bývá často připravován jako smažená kapsa plněná buď brynzou, domácími marmeládami, jablky, nebo např. čokoládou. Těsto na plačinty je podobné našemu těstu na langoš.

Sarmale

Zelné nebo vinné listy plněné kořeněnou směsí mletého masa a rýže.

NÁPOJE

Rumuni jsou temperamentní jižané, kteří se rádi napijí. Ve velkém množství popíjejí slabší kořalky (20 – 30%) domácí výroby. Většinou jde o švestkovou pálenku **țuică (cujka)**, nebo o borůvkovou pálenku s názvem **afinată**. Silnější alkoholický nápoj **palincă** (50 – 60%) se vyrábí z různých druhů ovoce a je specialitou Transylvánie.

V Rumunsku má téměř třítisíciletou tradici pěstování vinné révy. Dají se zde zakoupit vína velmi kvalitní a oblíbená jsou především vína sladká a polosladká. Sladší druhy někdy Rumuni míchají s minerální vodou.

Pivo je v zemi také běžně k dostání, lahvové a občas i točené, nejčastěji světlé. K nejznámějším značkám patří Ciuc, Silva a Ursus.

Kávu Rumuni nejčastěji pijí tzv. tureckou, tedy silnou, hodně slazenou s lógreem na dně.

NĚKTERÁ NAVŠTÍVENÁ MÍSTA

Apuseni

Horský celek, nacházející se v oblasti Západních Karpat, který se skládá z jedenácti menších pohoří, jako jsou Bihor, Vlădeasa, Trascău, Muntele Mare a další. Jedná se o přírodní ráj na náhorní vápencové planině, kde voda vytvořila jednu z nejzajímavějších a nejznámějších krasových lokalit v Rumunsku. Celá oblast je prostoupena téměř nepřehledným, mnohdy neprozkoumaným množstvím jeskyní nejrůznějších velikostí a Apuseni jsou díky tomu považovány za největší kras ve střední Evropě. Nachází se zde množství kaňonů, soutěsek, vyvěraček, závrtů, skalních

soustav i krasových jezírek. Náhorní plošiny jsou posety osamocenými jehličnany a na loukách se pod dohledem bačů pasou ovce a koně.

Za prozkoumání stojí především následující místa:

Ponorné hrady (Cetățile Ponorului)

Ponorné hrady jsou největší trojpropastí v Evropě, Tento jeskyní komplex vytvořila řeka Ponor a vstupním portálem je největší skalní brána v Evropě, která je na některých místech vysoká až 74 m. Podzemní cestou se dá dostat až ke dnu propasti k hladině podzemní řeky.

Ponorná louka (Poiana Ponor)

Ponorná louka s vývěrem potoka Galbena, který se přibližně o 1 km dále propadá do země, aby protekl jeskynním systémem Ponorné hrady a vynořil se o mnoho kilometrů dále jako žlutá řeka Galbena.

Soutěska Teplého Someše (Cheile Somesul Cald)

Do této soutěsky se vstupuje asi 300 m dlouhým jeskynním labyrintem. Po levici i pravici se zvedají příkré skalnaté stěny. Soutěsku je možné vidět z několika vyhlídek, nebo se brodit přímo potokem, což je nezapomenutelný zážitek.

Fagaraš

Fagaraš je nejvyšší a jedno z nejrozlehlejších rumunských pohoří a společně s celkem Apuseni patří mezi pohoří nejnavštěvovanější a nejoblíbenější. Fagaraš patří do horské skupiny Jižních Karpat, je ohraničeno údolím řeky Olt na západě a pohořím Piatra Craiului na východě. Nachází se zde hned osm vrcholů, které přesahují výšku 2 500 m n. m., včetně nejvyšší hory Rumunska, Moldoveanu (2 544 m n.m.). Hlavní hřeben, skalnatý, jinde příjemně travnatý, je vzdušnou čarou přes 70 km dlouhý, a v délce 60 km neklesne pod 2 000 m.

Reliéf pohoří byl formován ledovcovou i erozní činností a v celé oblasti se nachází 96 horských jezer.

Mezi největší a nejznámější patří Bâlea, Urlea, Podragu a Avrig. Kromě jezer je oblast bohatá i na přehradní nádrže. Nejznámější je přehradní jezero Vidraru s vodní elektrárnou.

Fagaraš je jen velmi málo dotčen civilizací a zachovává si kouzlo drsné, ale i romantické přírody. Hluboké lesy, pohledy na ledovcové kary a průzračná horská plesa zaujmou nejednoho turistu. Nedotčené lesy jsou domovem pro mnoho druhů zvěře. Z velkých šelem zde žijí medvědi, vlci a rysy.

Retezat

Pohoří Retezat, nazývané také jako Jezernaté hory, leží v západní části Jižních Karpat a jedná se o nejvíce chráněné území celých rumunských Karpat – již v roce 1935 bylo vyhlášeno za první rumunský národní park. Reliéf Jezernatých hor je velmi pestrý, tvoří ho dva souběžné hřebeny, propojené příčným hřebenem v jakousi podkovu, jejíž vnitřek je vyplněn hlubokým údolím říčky

Lapusnicul Mare. Celý hlavní hřeben přesahuje výšku 2 000 m. Vůbec nejvyšším vrcholem Retezatu je Peleaga (2 509 m). Jen o metr nižší je sousední vrchol Papușa. Nejvýraznějšími masivy, vybíhajícími z hlavního hřebenu směrem na sever jsou Mare a pyramidový Retezat, který dal jméno celému pohoří. Dalším významným vrcholem je Bucura a dále také Custura, nacházející se na spojovacím hřebenu. Jižní část pohoří, nižší hřeben, je vápencového původu a říká se jí Malý Retezat.

Přízvisko Jezernaté hory nedostal Retezat náhodou. Nachází se zde kaskádovitě spojená vysokohorská jezera ledovcového původu, s průzračně čistou vodou, zasazená mezi typické karpatské zelené oblé kopce. Jezer je zde kolem osmdesáti. Největším z nich a zároveň i největším ledovcovým jezerem Rumunska je Bucura (10 ha), nejhlubším je pak jezero Zanoaga (29 m).

Piatra Craiului

Piatra Craiului je unikátní pohoří tvořené monumentální bělostnou vápencovou skalní hradbou nacházející se na východním konci jižních Karpat, na severozápadě sousedí s pohořím Fagaraș. Pohoří není příliš rozsáhlé, jeho hlavní hřeben je dlouhý zhruba 16 km a průměrně stoupá do výšek okolo 2000 m n.m. Piatra Craiului však jistě dostává svému jménu (v překladu se totiž jedná o „Královský kámen“). Strmé severozápadní stěny se majestátně tyčí až 600 m nad okolním terénem a jsou tak lákadlem pro řadu horolezců. Piatra Craiului nám poskytne krásné výhledy na okolní pohoří, zejména Fagaraș a Bucegi. Jihovýchodní strana má pak mírnější charakter a slouží pro pastvu dobytka. Vápencové vrstvy jsou v tomto pohoří zvrásněny do vertikální polohy, díky čemuž je pohoří bohaté na množství soutěsek, komínů a žlebů, najdeme zde také několik jeskynních systémů. Piatra Craiului je rovněž proslulé neobyčejně bohatou vegetací.

CK Alpina

Kotlářská 5, 602 00 Brno

Tel.: +420 548 522 652

Mobil: +420 777 257 462

<http://www.alpina.cz/>

E-mail: ck@alpina.cz